

SCHADEPREVENTIEPLAN

Gemeente Den Haag

Ten behoeve van CAR-Verzekering

Versie, 18 mei 2021

Inhoud

1. INLEIDING	3
1.1 Doel schadepreventieplan	3
1.2 Voor wie bestemd	3
1.3 Leeswijzer	3
2. VAN ONTWERP TOT REALISATIE.....	5
2.1 De gemeente als opdrachtgever.....	5
2.2 De gemeente als verzekeringnemer	5
2.3 Ontwerp van een nieuwbouwproject, aanbouw of renovatie	6
2.4 Opmaak van het projectbestek	6
2.5 Het definitief afsluiten van de CAR-verzekering.....	6
!Onverwacht einde formule	
3. SCHADE PREVENTIE / GEVOLGEN BEHEERSEN DOOR TOEPASSEN VAN RISICO MANAGEMENT.....	8
3.1 Risicoroos.....	8
3.2 Risicobeheersing.....	8
4. RISICO CONTOUREN ALGEMEEN	11
5. PROCES VOORKOMEN EN AFHANDELEN VAN SCHADEN	13
5.1 Voorkomen van schaden	13
5.2 Schadebehandeling.....	13
5.2.1 Procedure bij schade.....	13
5.2.2 Melding door burger/bedrijf rechtstreeks bij GDH	13
5.2.3 Melding van burger/bedrijf direct bij de opdrachtnemer	14
5.2.4 Eigen schade aan het werk of bestaande eigendommen opdrachtgever	14
5.3 Eigen constatering schade t.g.v. werkzaamheden	14
5.3.1 Procedure bij overschrijding van signalerings- en interventiewaarden	14
5.4 Situaties met urgent karakter.....	15
6. SLOT	16
Bijlage 1. RAADSBESLUIT 22 september 1988	17
Bijlage 2. CAR-VERZEKERING : “WAAROM NIET BIJ DE AANNEMER”	20
Bijlage 3. Bestekstekst verzekeringsparagraaf	21
Bijlage 4. RISICOROOS DOCUMENTEN.....	23
Bijlage 5. BESTEKSTESTEN.....	24

1. INLEIDING

De gemeente Den Haag (hierna GDH) is jaarlijks voor enkele tientallen projecten / miljoenen opdrachtgever voor allerlei soorten uit te voeren bouwwerkzaamheden. Helaas kan er bij deze werkzaamheden ook schade ontstaan. Deze schaden hebben bij de laatst gehouden aanbestedingen een negatieve werking gehad op de premiestelling en voorwaarden op de gesloten doorlopende CAR-verzekering GDH. Naast de verhoogde premie, zijn schaden uiteraard ook vervelend voor de betrokken partijen. Zeker voor de burgers en bedrijven die hier ongewild door worden getroffen.

Om in de toekomst de GDH te kunnen blijven verzekeren op gunstige premies en voorwaarden (dan wel verzekeraar te houden), dienen de gezamenlijke betrokken partijen (opdrachtgevers en uitvoerders) de schadegevallen in de nabije toekomst zoveel mogelijk te voorkomen dan wel beperken.

Het document is niet bedoeld als een soort van terechtwijzing op schaden die in het verleden zijn ontstaan en/of mogelijke fouten die zijn gemaakt, maar juist gezamenlijk met alle bij de CAR (-verzekering) betrokken partijen, van de ervaring uit het verleden gebruik te maken, om te komen tot een schadepreventieplan en in het verlengde daarvan een werkprotocol, om zo het gestelde doel te verwezenlijken.

Hou daarbij in gedachte dat een verzekering een vangnet is voor een enkel onzeker voorval en geen middel is voor alle voorkomende schaden en ongemakken.

1.1 Doel schadepreventieplan

Het doel van dit Schadepreventieplan is vierledig:

- 1- om vooraf een inventarisatie te maken van de risico's die kunnen leiden tot enige vorm van schade, gerelateerd aan de bouwwerken in opdracht van GDH.
- 2- Vervolgens beoordelen welk nivo van risico management past bij de scope van het project en hierop de project organisatie inrichten. Hiervoor dient bij voorkeur het beoordelingsmodel 'de RisicoRoos' te worden toegepast (bijlage 4)
- 3- Vervolgens geeft het inzicht in welke maatregelen er kunnen/dienen te worden genomen naar aanleiding van de onderkende risico's (o.a. preventie maatregelen) om zo de benoemde risico's te vermijden
- 4- en indien toch onvermijdbaar, hoe de gevolgen van het optreden van het risico zoveel mogelijk zijn te beheersen.

Pas hierna volgt risico-overdracht (b.v. een CAR-verzekering) en het zelf dragen van een bepaald risico (niet verzekeraar / (dus) eigen risico).

1.2 Voor wie bestemd

Het Schadepreventieplan is een overkoepelend plan voor de diverse gemeentelijke diensten/-onderdelen binnen GDH, die zich bezighouden met de opzet en uitvoering van bouwwerken.

Het plan dient als leidraad; hoe te handelen voorafgaand aan (voorbereidingsfase), als ook gedurende de uitvoeringsfase van de uitbestede werkzaamheden.

De betrokken makelaar in assurantiën, als ook de verzekeraar(-s) hebben / zullen kennisnemen van de inhoud van dit document, dat daartoe als bijlage wordt opgenomen bij de te sluiten CAR-verzekering.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de verschillende fases van een bouwproject. Vervolgens wordt er bij hoofdstuk 3 ingegaan op de risico's en beheersmaatregelen en in hoofdstuk 4 de risicocontouren in algemene zin. Hoofdstuk 5 gaat vervolgens in, op het voorkomen van schaden dan wel hoe te handelen bij schaden.

De gemeente Gemeente Den Haag (GDH), geeft jaarlijks opdracht voor een reeks aan bouwwerken. Het is van groot belang dat deze worden uitgevoerd, nadat er eerst goed rekenschap is gehouden, met de mogelijke risico's en deze waar mogelijk worden vermeden, of beperkt. Pas hierna volgt het overdragen van risico middels een verzekering. Dit alles om de veiligheid van alle betrokkenen te waarborgen en de kans op schade tijdens de werkzaamheden en eventueel daarna, tot het minimum te beperken.

GDH, heeft een doorlopende CAR-verzekering, die het financiële risico voor een belangrijk deel (exclusief het eigen risico) moet afdekken.

Om deze goed bruikbaar en betaalbaar te houden, is dit preventieplan een belangrijk element. Het laat zien, hoe met de opzet van dergelijke activiteiten wordt omgegaan, vanuit preventie-oogpunt en vormt daardoor tevens een belangrijke indicator voor verzekeraars.

2. VAN ONTWERP TOT REALISATIE

Bij het uiteindelijk realiseren van een project zijn er diverse partijen/aspecten betrokken, te denken valt aan o.a.:

- 1 de gemeente (de verschillende diensten) als opdrachtgever;
- 2 de opdrachtnemer (aannemer en onderaannemer) en de architect
- 3 de gemeente als verzekeringsnemer middels de CAR-verzekering;
- 4 ontwerp van een nieuwbouwproject, aanbouw op bestaande bouw, renovatie;
- 5 opmaak van het projectbestek;
- 6 het definitief afsluiten van de CAR-verzekering;
- 7 aanvang en oplevering project.

2.1 De gemeente als opdrachtgever

De gemeenteraad Den Haag heeft in september 1988 (bijlage 1) het **besluit** genomen dat **alle (bouw)werkzaamheden**, waarbij de gemeente Den Haag als opdrachtgever is betrokken door de gemeente **zelf** dienen te worden **verzekerd** via een CAR-verzekering. Dit om zo enkele financiële risico's uit te sluiten die anders mogelijk toch achteraf bij de gemeente terecht komen. Denk hierbij aan het failliet gaan van de betreffende aannemer (schadepeningen in faillissement) of het niet voldoen van de verzekeringspremie (door de aannemer) waardoor er geen verzekeringsdekking (meer) is voor de werkzaamheden uitgevoerd door de aannemer. Vanuit IDC / Risicomanagement (hierna "RM") is destijds als extra aanvulling op het raadsbesluit een interne notitie gemaakt met punten waarom de gemeente zelf de regie dient te houden op de verzekering van projecten (bijlage 2).

2.2 De gemeente als verzekeringsnemer

Het IDC / Risicomanagement heeft in overeenstemming met het in 1988 door de Raad genomen besluit al jaren een doorlopende CAR-verzekering ten behoeve van alle bouwwerkzaamheden vanuit de gemeente Den Haag gesloten. Onder de "doorloper" zijn ongeveer 90% van de (doorgaans jaarlijks terugkerende) werken standaard te verzekeren (gezien aanneemsom, looptijd en soort uit te voeren werkzaamheden). De overige 10% dient (wederom zie Raadsbesluit) apart te worden aangemeld.

Om de gemeente interessant te blijven houden voor de verzekeringsmarkt dienen ook de niet standaardwerken – de specials – binnen deze constructie te worden meegenomen. Dit zal op den duur – in relatie tot het preventieplan – voordelig uitwerken op premies en voorwaarden t.g.v. GDH.

Overigens dient GDH voor 1 januari 2022 een nieuwe CAR-verzekering - via een Europese Aanbesteding te sluiten. Het preventieplan zal hierbij een onderdeel gaan uitmaken van de aanvraag vanuit de gemeente.

Een CAR-verzekering is een rubriekenverzekering. De te verzekeren rubrieken zijn:

- I. Het Werk
 - II. Aansprakelijkheid
 - III. Bestaande Eigendommen opdrachtgever
 - IV a. Gereedschappen, keten en loodsen
 - IV b. Eigendommen van personeel
- De rubrieken I (Het werk), III (Bestaande Eigendommen Opdrachtgever) en IV b (Eigendommen van personeel) zijn op basis van een primaire dekking verzekerd. Het grootste belang voor primaire dekking ligt hierbij bij GDH.
 - Op schades die die vergoed worden onder de rubrieken I en III is een Eigen risico van toepassing van EUR 10.000,00 per gebeurtenis, middels opname in de overeenkomst c.q. het bestek wordt afgesproken dat dit eigen risico per gebeurtenis weer doorbelast wordt aan de betrokken aannemer voorzover deze de schade veroorzaker is, op deze manier heeft de opdrachtnemer er extra belang bij om (nog) zorgvuldiger te werk te gaan.
 - Rubriek II (aansprakelijkheid) is buiten deze verzekeringen gehouden. Rubriek II aansprakelijkheid is niet verzekerd op de CAR van GDH .

De aannemer van het werk zal dus dienen te zorgen dat dit risico op een juiste wijze is afgedekt via zijn eigen verzekering en beide aspecten dienen opgenomen te worden in het besteksjabloon van de gemeente.

De aannemer is de meest verantwoordelijke partij om de werkzaamheden zo goed en zo juist mogelijk uit te voeren en daarbij zo veel mogelijk zijn risico's te beheersen. Het feit dat alle aansprakelijkheidsschaden op zijn eigen bedrijfspolis zullen moeten worden geclaimd, zal een extra stimulans zijn..

De GDH heeft uiteraard het belang dat schaden op een juiste manier worden behandeld en dat de opdrachtnemer is verzekerd voor de financiële gevolgen van aansprakelijkstellingen. Controle voorafgaand aan de werkzaamheden omtrent verzekeringsdekking dient altijd plaats te vinden (d.m.v. afgifte verklaring van verzekering door makelaar in assurantiën of verzekeraar).

2.3 Ontwerp van een nieuwbouwproject, aanbouw of renovatie

Niet alleen voorafgaande aan, of gedurende het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen preventiemaatregelen worden genomen. Ook tijdens het ontwerpen van het project dienen risico's in kaart te worden gebracht en daar waar mogelijk worden vermeden dan wel zoveel als mogelijk in deze fase al worden beperkt (wijze van bouw, materiaalsoorten enz.).

Denk bij het ontwerpen en maken van keuzes in de te gebruiken materialen enz. ook al verder in de toekomst → de opstalverzekering! Hetgeen kan leiden tot een lagere premie, dan wel gunstiger voorwaarden voor die verzekering.

Indien gewenst kunnen risicomangers / externe experts al in deze fase worden betrokken. Deze deskundigen weten wat van belang is ten aanzien van wensen eisen vanuit de verzekeringsmarkt. Het tijdig inschakelen van deze deskundigen kan later voordeel opleveren of GDH behoeden voor een tegenvallende mededeling vanuit de verzekeringsmarkt.

2.4 Opmaak van het projectbestek

Tijdens het opmaken van het projectbestek is het van belang om een bestektekst aangaande de verzekeringsparagraaf op te nemen. Hiermee wordt voorkomen dat in de verzekeringsparagraaf onjuiste verwijzingen (onjuiste dekkingen/rubrieken, naam verzekeraar en/of makelaar) worden opgenomen. In bijlage 3 van dit preventieplan treft u de bestektekst aangaande de verzekering per 1 januari 2018 aan.

RM dient bij wijzigingen de projectmanagers GDH te informeren aangaande de lopende CAR-verzekering, zodat ook juiste informatie aan contractpartij(-en) kan worden medegedeeld.

Bij het opmaken van het projectbestek worden de uit te voeren werkzaamheden en werkwijzen beschreven. Voorafgaand dienen ook alle risico's in kaart te zijn gebracht (heiwerk, bronbemaling, afstand tot gebouwen enz. enz.). Vervolgens dienen daaropvolgende preventieve maatregelen worden opgenomen als eis in het projectbestek.

Mocht er twijfel bestaan over het feit of alle risico's wel bekend zijn, of is er behoefte aan extra deskundigheid om e.e.a. aangaande de risico's te toetsen, dan is het altijd mogelijk om een riskmanager vanuit de makelaar/verzekeraar mee te laten kijken. Ook deze check dient te gebeuren, voordat het definitieve bestek richting de aanbiedende partijen gaat. Achteraf aanvullen/aanpassen is lastig dan wel onmogelijk als de opdracht reeds is gegund.

In hoofdstuk 3 wordt verder ingegaan op de soorten risico.

2.5 Het definitief afsluiten van de CAR-verzekering

De administratieve voorbereidingsfase is bijna teneinde. Het ontwerp (indien van toepassing) is opgemaakt, het projectbestek is (mede in overleg) opgemaakt en de opdracht is gegund. Het werk kan via aanvraagcar@denhaag.nl worden aangemeld voor verzekering.

Een veelal foutieve gedachtegang/aanname is om werkzaamheden gezien de geringe aanneemsom niet aan te

melden voor verzekering. Ook een klein werk kan een zeer grote schade veroorzaken met alle financiële gevolgen.

Daarnaast is een punt van aandacht: de eventueel aansprakelijkheid beperkende voorwaarden in de aanbidding van de opdrachtnemer. Veelvuldig komt het voor dat het bedrag van de aanneemsom gelijk is aan het maximale bedrag aan aansprakelijkheid bij schade. Dit is onacceptabel aangezien de aanneemsom volledig losstaat van het te lopen risico (b.v. een werk ad € 30.000,00 kan een schade opleveren van € 2.000.000,00). Als gevolg hiervan kan de GDH dus met financiële tegenvallers worden geconfronteerd.

De aansprakelijkheidsdekking van de aannemer/uitvoerder dient minimaal € 2.500.000,00 per gebeurtenis te zijn.

2.6 Aanvang en oplevering project

Als opdrachtgever GDH is het van groot belang om te controleren of de opdracht ook wordt uitgevoerd op de wijze zoals gegund/besproken. Hiertoe is een regelmatig bezoek aan de bouwlocatie noodzakelijk.

Een actieve rol in monitoring van het lopende proces en (zeker) bij schade en klachten van derden is noodzakelijk.

3. SCHADE PREVENTIE / GEVOLGEN BEHEERSEN DOOR TOEPASSEN VAN RISICO MANAGEMENT

Schade wordt vertaald als fysieke invloed op eigendommen, met andere woorden eigendommen die fysiek beschadigd raken door de werkzaamheden en of handelingen (materiële of letselschade). Voorafgaand aan de werkzaamheden en bij voorkeur, voorafgaand aan de aanbesteding, is het noodzaak een inventarisatie te maken van de werkzaamheden die tot schade aan het werk, de eigendommen van de GDH en/of derden kunnen leiden en deze op te nemen in het in het Risicobeheersplan en vervolgens daar de beheersmaatregelen aan toe te voegen.

Het nivo en diepgang van het toe te passen risicomanagement kan worden bepaald middels het toepassen van de Risico Roos.

3.1 Risicoroos

Om te komen tot een genormaliseerde risicogestuurde aanpak wordt geadviseerd gebruik te maken van de door RISNET ontwikkelde Risicoroos. De Risicoroos is een praktisch hulpmiddel, opgesteld door opdrachtgevers in samenwerking met het CROW, dat opdrachtgever en opdrachtnemer in staat stelt om risicogestuurd te werken met in achtneming van de mate van complexiteit van het werk, budget, beschikbare tijd, betrokken stakeholders en scope. Het instrument is beschikbaar via het IDC Risicomanagement.

Het is erop gericht risicomanagement in de kern van het project te brengen. Daardoor heeft het risicomanagement, vanuit eigenaarschap en betrokkenheid van de projectteamleden, daadwerkelijk impact op het (succes van) het project.

De doelstelling is om risicomanagement effectief en toegankelijk te maken en houden voor het volledige project en haar omgeving, zodat het een bijdrage levert aan het succes van het project. De risicoroos helpt om risicomanagement dicht bij de primaire taken van het project te houden. Daardoor kan het project een meer realistische belofte doen aan opdrachtgever en omgeving, daarin verrassingen voorkomen en de belofte uiteindelijk waarmaken. Het maatwerk van het instrument draagt bij aan het voorkomen van een plichtmatig, onevenredig en losstaand risicoproces voor het 'vinkje'.

3.2 Risicobeheersing

De risico's en maatregelen kunnen worden opgenomen in een tool (b.v Relatics – al in gebruik binnen onderdelen van de GDH) en worden gekoppeld aan specifieke plannen (locatieplannen, werkplannen of werkinstructies) zodat deze ook de juiste invullingen en opvolging krijgen.

Risico's tijdens de bouw kunnen o.a. zijn:

1. Schade aan 'het werk'
2. Bestaande eigendommen van GDH
3. Schade aan derden (materiële en/of letsel)

Werkzaamheden die kunnen leiden tot schade zijn kort gezegd in rubrieken te onderscheiden, zoals:

1. Bemaling
2. Heiwerk
3. Ontgraving / Ondertunneling
4. Natuur invloeden (o.a. storm, neerslag)
5. Uitvoeringsfouten
6. Brand
7. Diefstal/vandalisme
8. Ontwerpfouten
9. Afzetting werkgebied (hekwerken, bebording enz.)

De uit te voeren werkzaamheden kunnen invloed hebben op de volgende eigenschappen:
Gebouwen en bebouwing, installaties (computers, koude/warmteopslag), (rijks)wegen inclusief overgangsconstructies en kunstwerken, inrichtingselementen (bijvoorbeeld wegportalen), tramspoor HTM en perron, kabels & leidingen (bekende en onbekende ligging), dijken, kades, watergangen, terreinen (het groen – bomen, beplating, tuin, gewassen en sportvelden).

Afhankelijk van de voorgenomen werkzaamheden, wordt een inventarisatie gemaakt van de eigenschappen die binnen het invloedsgebied van deze werkzaamheden liggen en die ten gevolge van de werkzaamheden schade kunnen oplopen.

Afhankelijk van toegepaste 'risicocontouren' worden deze eigenschappen zo nodig, opgenomen, geïnspecteerd en indien noodzakelijk gedurende de werkzaamheden gemonitord.

In een risicotool (zoals bijvoorbeeld Relatics) kunnen risico's worden aangemaakt die mogelijk gevolgen hebben voor objecten van derden en daarbij mogelijk schade kunnen oplopen. Deze risico's worden gekoppeld aan een specifiek locatieplan of werkplan. De betreffende objecten worden geïnventariseerd op basis van de risicocontouren en nader behandeld in het betreffende locatieplan, voorzien van eventuele beheersmaatregel.

Voorbeelden van preventieve/schadebeperkende maatregelen zijn:

1. Bemalingsadvies
2. Controleren voorgenomen locatie op de *Conventionele Explosieven bodembelastingskaart*
3. Vooropnames (toepassen BRL 5024)
4. Monitoringsplan
5. Trillingsmetingen (BRL5023)
6. Monitoring van Zettingen / verplaatsingen
7. Inzet van lichter materieel ter voorkoming van trillingen
8. Toepassen van andere bouwmethodes
9. Brandpreventieplan
10. Beveiligingsplan bouwterrein e.o.

In geval van zwaardere werken waaronder kadeconstructies, diepe kelders etc. wordt geadviseerd de CUR-richtlijn 223 toe te passen.

Voor besteksteksten van de diverse regelingen en voorschrijven monitoring zie bijlage 5

Naast schade direct voortvloeiend uit het werk zijn er ook nog risicofactoren vanuit de persoon/personen en de organisatie: het zogenaamde morele risico. Het morele risico is gerelateerd aan gedrag, hier zijn te onderscheiden:

Onverschilligheid	(verantwoordelijkheidsgevoel)
Onachtzaamheid	(onoplettend - werken vanuit routine/ervaring)
Onwetendheid	(onvoldoende kennis en kunde)
Orde en netheid	(b.v. het terrein veilig houden)
Organisatie	(b.v. juiste houding directie/leidinggevende).

Het morele risico "speelt" gedurende het gehele proces van het begin tot het eind en is van toepassing op alle betrokken partijen zowel in de voorbereidingsfase als in de uitvoeringsfase.

Als laatste risico is nog te vermelden dat niet alleen het materiële en morele risico een rol kunnen spelen maar

ook wetgeving een financieel risico met zich mee kan brengen.

Een voorbeeld dat RM in dit verband graag extra onder de aandacht wil brengen is de Wet Aanpak Schijnconstructies. Deze wet is vooral van belang en gericht op overheidsinstellingen en dus in dit verband ook zeker van toepassing op GDH als opdrachtgever.

De Wet Aanpak schijnconstructies wil werknemers beter beschermen tegen onderbetaling en bonafide werkgevers beter vrijwaren tegen oneerlijke concurrentie.

De maatregelen die reeds vanaf 1 juli 2015 gelden zijn als volgt:

Ketenaansprakelijkheid voor loon

Niet alleen de werkgever, maar ook de opdrachtgever wordt verantwoordelijk voor het betalen van het cao-loon. Onderbetaalde werknemers krijgen zo meer mogelijkheden om hun achterstallige loon te innen.

Opdrachtgevers die weten, of moeten weten, dat een werknemer niet voldoende betaald krijgt, kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

4. RISICO CONTOUREN ALGEMEEN

De Uitvoeringswerkzaamheden kunnen eigendommen van derden en de GDH beïnvloeden. De reikwijdte van het invloedsgebied op deze eigendommen wordt bepaald door de risicocontouren van het Werk, dat wil zeggen de grenzen waarbinnen eigendommen van derden en de GDH fysiek schade kunnen oplopen door de Uitvoeringswerkzaamheden. Deze grenzen worden bepaald aan de hand van prognoses (berekeningen).

De punten 1 t/m 10 van de eerder genoemde schaderisico's vormen de basis voor de risicocontouren.

Met betrekking tot werkzaamheden kunnen voorafgaand trillingspredicties (prognose van de intensiteit van trillingen op gebouwen) worden gemaakt (door een extern bedrijf), waarbij wordt bepaald, waaruit de grootste invloed volgt aangaande dat werk, bijvoorbeeld uit heiwerkzaamheden. Vervolgens kan met deze gegevens worden bepaald of bouwkundige vooropnames noodzakelijk/gewenst zijn en binnen welke straal t.o.v. de werkzaamheden deze vooropnames dienen plaats te vinden (uitgangspunt: het gebied met bebouwing dat theoretisch tot schade zou kunnen leiden, wordt beschouwd als een maximum voor de opnames).

Naast bovengenoemde activiteiten kunnen nog zettingen en/of trillingen ook optreden door ontgraven (in bouwputten), ophogingen, verdichten, uitvoeringsfouten in constructies (bijvoorbeeld lekkages of openingen/opbarsten in wanden of bodem), opbarsten van bodem, instorten en bezwijken van bouwputten, blow-out.

Andere oorzaken die schade tot gevolg kunnen hebben zijn obstakels voor of vlak boven het boorfront of droogte vanwege het onttrekken van water. Hier is geen contour voor te bepalen, de scenario's zijn als risico's en beheersmaatregelen in de werkplannen op te nemen.

Bemaling kan mede een factor zijn die de reikwijdte van de contouren bepaalt, afhankelijk van de vooraf berekende invloed op het werk- en direct omliggende gebied.

De risicocontouren bepalen binnen welke grenzen eigendommen in aanmerking zouden moeten komen voor een zogenaamde nul-opname. Vervolgens dienen deze te worden vastgelegd en gedurende de werkzaamheden continue te worden gemonitord.

Naast bovengenoemde risico's zijn er uiteraard nog vele andere risico's per project te bepalen. Niet voor ieder risico is het contour te bepalen, hiervoor dienen scenario's als risico's en beheersmaatregelen in de werkplannen te worden opgenomen.

De slogan "voorkomen is beter dan genezen" is er niet voor niets. Van schade wordt niemand beter en is slecht voor het imago, daarom wil GDH haar Uitvoeringswerkzaamheden vooraf dermate goed voorbereiden, om te voorkomen dat er schade optreedt en tijdig kan worden ingegrepen zodat eventuele schade tot een minimum beperkt wordt.

Aan deze voorbereiding ligt de grondige risico-inventarisatie ten grondslag, om de risicovolle activiteiten die tot schade zou kunnen leiden in kaart te brengen en te waarderen op zwaarte. De risicogroepen 1 t/m 10 zijn eerder in hoofdstuk 3 benoemd met een verwijzing naar het werkplan waar het mogelijke risico wordt opgenomen en beheerst en daarmee schade zo veel mogelijk voorkomen.

Als reguliere aanpak wordt de werkwijze op de volgende wijze uitgevoerd:

1. Inventariseren, het doen van vooronderzoek en overleggen met eigenaren;
2. Ontwerpen, inclusief bouwfaserings- en/of zettingen;
3. Risico's toepassen t.b.v. vaststellen diepgang van risico management en vertalen naar PVA
4. risico-inventarisatie en beheersmaatregelen;
5. Maken van bestekplannen voor de aanbesteding, rekening houdend met de CAR-verzekering bij GDH,
6. of in voorkomende gevallen aangeven dat de CAR-verzekering bij de aannemer wordt ondergebracht en ook onder welke condities dit gebeurt;
7. en bepalen van monitoring;
8. 0-meting en opname van bestaande situatie;
9. Monitoring en herhalingsmetingen met signalerings- en interventiewaarden, werkzaamheden indien noodzakelijk onder toezicht uitvoeren;
10. bij overschrijding van de signaleringswaarde of interventiewaarden wordt actie ondernomen
11. bij geconstateerde schade treedt het schadeprotocol in werking.

Bouwkundige opnames en nul-deformatiemetingen krijgen invulling in de monitoringsplannen en plan bouwkundige opnamen. Hierin wordt invulling gegeven aan de wijze waarop wordt voldaan aan de eisen voor wat betreft de eigendommen van alle andere betrokkenen.

0-meting en opname van de bestaande situatie worden conform de relevante plannen en rapportages vastgelegd: Voorbeeld project Rotterdamsebaan (zie kader)

Plan Bouwkundige opnamen, Werkinstructie nulopnamen en de rapportages Nulopname Binckhorst, Nulopname Vlietzone, Nulopname Laan van Hoornwijck, Nulopname Knooppunt Ypenburg. De aannemer CRB heeft in januari 2016 een nul-DTM meting uitgevoerd conform VS2A Bijlage 4 en Bijlage 5 punt A.1 NUL-DTM.

CRB voert alle voor de realisatie van het Werk noodzakelijke monitoring uit, met uitzondering van dat deel waarin de monitoring door de Opdrachtgever reeds is voorzien, volgens Vraagspecificatie 2A bijlage 6 (bouwwerken in de omgeving van de boortunnel, het maaiveld boven de boortunnel en bouwwerken in de omgeving van de boortunnel) [2A-61080].

Monitoring sluit daar waar dit gangbaar is, aan bij gereguleerde plannen en wordt in de regel volgens deze plannen uitgevoerd:

Denk hierbij bijvoorbeeld aan: Monitoringsplan (geluid en trillingen), Monitoringsplan HTM, Monitoringsplan Rijkswegen, en Monitoringsplan Bouwkuipen, Deformatiemetingen aan gebouwen; hiervoor wordt gebruik gemaakt van het automatische meetsysteem dat voorafgaand aan de werkzaamheden dient te worden geïnstalleerd.

De specifieke techniekrisico's die kunnen leiden tot schade wanneer deze daadwerkelijk optreden worden opgenomen in de locatieplannen, werkplannen en werkinstructies die specifiek over die onderdelen gaan.

5. PROCES VOORKOMEN EN AFHANDELEN VAN SCHADEN

5.1 Voorkomen van schade

Van schade wordt niemand beter en is daarnaast ook nog slecht voor het imago van GDH, daarom moeten de uitvoeringswerkzaamheden met alle betrokken partijen vooraf goed worden voorbereid om te voorkomen dat er schade optreedt en tijdig kan worden ingegrepen zodat eventuele schade tot een minimum beperkt wordt. Aan een voorbereiding ligt een grondige risico-inventarisatie ten grondslag, om zo de risicovolle activiteiten, die tot schade zouden kunnen leiden, in kaart te brengen en te waarderen op zwaarte. In het werkplan worden de risico's benoemd/opgenomen en komt hierin tevens tot uitdrukking hoe de vastgestelde risico's zullen worden beheerst en om daarmee schade zo veel mogelijk voorkomen. Zie hiervoor de "reguliere aanpak" zoals beschreven in hoofdstuk 4.

5.2 Schadebehandeling

5.2.1 Procedure bij schade

Schades kunnen zich op een aantal manieren aandienen:

- Melding door burger/bedrijf rechtstreeks bij GDH (rubriek 2);
- Melding van burger/bedrijf direct bij de opdrachtnemer (rubriek 2);
- Eigen schade aan het werk of bestaande eigendommen opdrachtgever Rubriek 1 en 3).

5.2.2 Melding door burger/bedrijf rechtstreeks bij GDH

Wanneer een melding van een schade door een burger/bedrijf bij GDH (IDC/RM) wordt ontvangen, zal dit (veelal) zijn in het kader van aansprakelijkheid (materiele en/of personenschade). Met betrekking tot aansprakelijkheid zijn er ten aanzien van de bouwwerkzaamheden mogelijk de volgende polissen van toepassing:

- CAR (Construction allrisk) sectie II aansprakelijkheid aan derden (secundaire dekking);
- Land- en werkmaterieel WAM (wettelijke aansprakelijkheid motorrijtuigen)
- Motorrijtuigen WAM (wettelijke aansprakelijkheid motorrijtuigen);

De claimant wordt door IDC / RM geïnformeerd over het feit dat de schadeclaim behandeld zal worden door de opdrachtnemer (zie het voorbeeld in het kader hierna). Voor volledigheid zal aan de claimant de volledige NAW-gegevens van de opdrachtnemer worden doorgegeven inclusief de naam van de projectleider/uitvoerder van deze opdrachtnemer.

Opdrachtnemer houdt opdrachtgever en IDC / RM op de hoogte van het verloop van de schadeclaim. Tevens wordt de contact-persoon van de opdrachtgevende dienst geïnformeerd (de mail in bcc).

Geachte 'burger',

Naar aanleiding van de door u bij onze gemeente ingediende schadeclaim berichten wij u het volgende.

De gemeente is alleen aansprakelijk als haar een nalatig of onzorgvuldig handelen is te verwijten. Daarvan kan bijvoorbeeld sprake zijn als de gemeente verkeerde informatie of aanwijzingen heeft verstrekt. Dit blijkt echter niet het geval te zijn geweest.

De door u geclaimde schade houdt mogelijk verband met de werkzaamheden die momenteel door Aannemersbedrijf MAB Infraai Regionaal Den Haag worden uitgevoerd in het kader van het project herinrichting en vervanging riolering Bewestenhout Oost fase 2B. Deze aannemer is verantwoordelijk voor een juiste uitvoering van de werkzaamheden en is zelf aansprakelijk voor een eventuele schade die daarbij ontstaat.

Het is voor ons niet mogelijk om uw aansprakelijkstelling door te sturen in verband met de nieuwe regelgeving bescherming persoonsgegevens (AVG).

Daarom geven wij u voor de volledigheid onderstaand de gegevens van de aannemer:

Aannemersbedrijf MAB Infraai Regionaal Den Haag
Adres: Marsweg 33, 2516 AX DEN HAAG
Contactpersoon: M. Geijnse
Telefoon: 070-371 7777
Email: m.geijnse@mab.nl

Wij vertrouwen erop u met het vorenstaande voldoende te hebben geïnformeerd.

5.2.3 Melding van burger/bedrijf direct bij de opdrachtnemer

Indien de melding van de burger/bedrijf direct bij de opdrachtnemer wordt aangemeld, neemt de opdrachtnemer (of diens tussenpersoon, makelaar dan wel verzekeraar) de claim direct in behandeling.

De opdrachtnemer informeert gelijktijdig de opdrachtgever en IDC / RM over de ontvangen claim en houdt beide op de hoogte van het verdere verloop van de claim.

5.2.4 Eigen schade aan het werk of bestaande eigendommen opdrachtgever

Schade aan het werk of bestaande eigendommen opdrachtgever (boven het eigen risico) dienen door de opdrachtnemer te worden aangemeld bij GDH - IDC/RM.

Dit kan telefonisch via het algemene nummer 070 – 353 5175 of per e-mail: aanvraagcar@denhaag.nl.

De medewerker CAR-verzekeringen bij RM zal zorgdragen voor spoedige/directe aanmelding bij de verzekeringsmakelaar Willis Towers Watson met het verzoek de schade in behandeling te nemen.

Tevens informeert de medewerker de contactpersoon bij de opdrachtgevende dienst. Daarnaast wordt de opdrachtnemer geïnformeerd over het in behandeling nemen van de schade inclusief bijbehorend schadenummer. Over het verdere verloop van de schadebehandeling en/of –afhandeling worden zowel de opdrachtgever als opdrachtnemer (tussentijds) geïnformeerd.

5.3 Eigen constatering schade t.g.v. werkzaamheden

Bij reeds voorziene risico's kan het zijn dat een maatregel niet of niet afdoende functioneerde. Het verschil is dat de aandacht reeds op het risico is gevestigd tijdens de uitvoering en werkzaamheden onder toezicht of onder een monitoringsprotocol worden uitgevoerd.

Bij werkzaamheden waarbij toezicht en/ of een monitoringsprotocol afgesproken is, en afspraken zijn gemaakt over signalerings- en interventiewaarden kunnen zich zoals gezegd toch schades voordoen. De risico's zijn onderkend en hierop wordt strikt bewaakt waardoor eerder kan worden ingegrepen om schade te voorkomen of te beperken

Er kunnen zich twee situaties voordoen:

- overstijgen van de signaleringwaarde
- overstijgen van de interventiewaarde

5.3.1 Procedure bij overschrijding van signalerings- en interventiewaarden

Wanneer tijdens metingen waarden boven de signaleringswaarden worden geconstateerd treedt het volgende scenario in werking:

1. De waarnemer die metingen uitvoert (maatvoerder, digitaal meetsysteem, o.a.) geeft het sein van overschrijding van de signaleringswaarde door aan de (Hoofd)uitvoerder die de opdrachtgever informeert. Naast de waarnemer zal ook tijdens de werkzaamheden visuele inspectie plaatsvinden door de uitvoerder, ploegbaas, voorman (wie daar verantwoordelijk voor gesteld én ter plekke aanwezig is).
2. De (Hoofd)uitvoerder informeert de opdrachtgever welke contact opneemt met de betreffende ontwerper/ specialist en inventariseert de ontstane situatie. Op basis van de nog uit te voeren werkzaamheden wordt een prognose opgesteld voor het verdere verloop. Indien noodzakelijk ofwel mogelijk wordt de uitvoeringsmethode bijgesteld.

Wanneer er tijdens de metingen waarden boven de interventiewaarde worden geconstateerd treedt het volgende scenario in werking:

0. Voordat de interventiewaarde wordt overschreden is er al reeds contact tussen opdrachtnemer en opdrachtgever, om te zien wanneer gestopt dient te worden (afhankelijk van de voortgang en de situatie ter plekke).

1. De waarnemer (maatvoerder, digitaal meetsysteem, visuele inspectie, o.a.) geeft sein van overschrijding van interventiewaarden door aan (Hoofd)uitvoerder, die de projectleider inlicht.
2. Er wordt gekeken en gemeld of er zichtbare en gevaarlijke schade aan het eigendom is (gelijktijdig met punt 1).
3. Indien de situatie hiertoe noodzaakt worden de werkzaamheden direct stilgelegd door de (Hoofd)uitvoerder, mits dit de situatie hierdoor niet verslechtert. [Ook een zo snel mogelijk vervolg en afronding van de werkzaamheden kan echter in specifieke gevallen verstandig zijn. In dat geval wel met behulp van een doordachte / op de schade aangepaste werkwijze]. NOOT: Let op wijziging van de werkwijze kan gevolgen hebben voor de verzekeringsdekking (contact opnemen met RM!)
4. Onveilige situaties worden voorkomen/ verholpen/ geneutraliseerd.
5. Projectleider doet melding bij opdrachtgever.
6. Gezamenlijk voeren (Hoofduitvoerder), projectleider en opdrachtgever een inspectie uit en brengen een advies uit voor het uitvoeren van herstelwerkzaamheden en hoe de werkzaamheden te hervatten en te voltooien. Afhankelijk van type eigendom en urgentie.
7. Omgevingsmanager informeert bij schade de schademanager en wordt op de hoogte gesteld van de afspraken uit actie 6.
8. De schade wordt in overleg met de schademanager en projectleider verder behandeld en afgehandeld.

Items 1 tot en met 5 dienen zo snel mogelijk, doch uiterlijk binnen 30 minuten opgepakt te zijn.

5.4 Situaties met urgent karakter

In enkele gevallen is het denkbaar dat er direct gehandeld dient te worden in verband met de verkeersveiligheid (bijvoorbeeld wanneer er gaten in (snel)wegen vallen, het HTM spoor verzakt of gebouwen gevaarlijk beschadigd zijn). In de gevallen van een urgente schade met mogelijke gevolgen voor de veiligheid wordt bij het signaleren direct het werk stilgelegd door de (Hoofd)uitvoerder en de onveilige situatie wordt op zo kort mogelijke termijn geneutraliseerd. Gelijktijdig wordt de projectleider en opdrachtgever op de hoogte gesteld die schadebehandelaar (eigen verzekeraar opdrachtnemer of IDC / RM – afhankelijk soort schade) inlicht om de zaak in behandeling te nemen en volgt de procedure verder zoals onder paragraaf 5.2.3 / 5.2.4 beschreven

6. SLOT

Dit document is bedoeld als een werkboek om gezamenlijk (betrokken diensten GDH, de verzekeringsmakelaar Willis en de verzekeraar(-s)) te komen tot een uniforme benadering van risico's, het beheersbaar maken van deze risico's om op deze wijze de schadelast te voorkomen/beperken en de GDH tegen goede premies en voorwaarden verzekeraar te houden.

De bedoeling is ook om dit document (in combinatie met preventietools/-applicaties zoals b.v. Relatics) dynamisch te houden.

Een ieder wordt dan ook van harte uitgenodigd op- en aanmerkingen / aanvullingen te leveren.

IDC / RM

070 – 353 5175

aanvraagcar@denhaag.nl

2011.00978

Gemeente s-Gravenhage

De hoofden van takken van dienst
De hoofden van de afdelingen van
de gemeentesecretarie

uw brief van	doorkleenummer (070)	ons kenmerk
uw kenmerk	84 73 73, tst. 383 bijlage(n)	FI8801035 datum
onderwerp		22 september 1988
constructie all risks-verzekeringen (bouwverzekeringen)		

Het is ons gebleken, dat in geval van bouwactiviteiten en dergelijke, waarbij de gemeente opdrachtgever is, het sluiten van een Constructie All Risks-verzekeringen veelal wordt overgelaten aan de betrokken aannemer(s) dan wel dat wordt "meegelift" op bestaande verzekeringen van de aannemer(s).

Er bestaan echter de volgende voordelen als de opdrachtgever de Constructie All Risks-polis sluit:

1. de opdrachtgever is de enige bij de bouw betrokken partij, die het complete werk kan overzien en die alle onderdelen tegen een gelijke dekking kan verzekeren;
2. de aannemer verzekert alleen zijn eigen aanneemsom. Voor de opdrachtgever is het totale werk van belang, dus inclusief de ter beschikking gestelde materialen; die werken buiten het bestek; de nevenaannemers en eventueel de BTW;
3. uiteindelijk betaalt de opdrachtgever de premie toch. Via de aanneemsommen wordt deze doorberekend aan de opdrachtgever. Dit overwegende is het verstandiger zelf als verzekeringnemer op te treden en aldus het verzekeringsarrangement geheel volgens de eigen wensen en eisen in te laten richten. Bovendien gaat er geen premie verloren doordat dekkingen op elkaar afgestemd zijn. In doorlopende polissen van aannemers is de mogelijkheid opgenomen om werken af te melden indien de opdrachtgever een polis heeft gesloten. Afhankelijk van de dekkingvormen van de polis van de opdrachtgever wordt een korting op de premie gegeven. Indien de opdrachtgever kenbaar maakt dat hij een polis heeft gesloten wordt dubbele verzekering voorkomen;
4. het opvragen en controleren van de diverse aannemerspolissen is niet meer nodig. Voor een zinvolle controle moet men bovendien de beschikking hebben over een specifieke deskundigheid op assurantiegebied;

correspondentieadres: postbus 80000, 2508 GA 'n-Oranjevliet
Wilt u bij beantwoording ons kenmerk, datum en onderwerp vermelden
en één onderwerp per brief behandelen

bezoekadres:
Burgemeester De Monchyplein 14

5. er is de zekerheid dat het werk verzekerd is. De controle bij de start van het werk garandeert niet dat de door de aannemer gesloten polis onveranderd blijft bestaan gedurende de uitvoering.
Een aannemer heeft vaak een doorlopende polis waarop al zijn werken zijn verzekerd. De premievervaldatum en contractsvervaldatum kunnen tijdens de uitvoering bereikt worden. Er is niet de zekerheid dat een volgende premie betaald wordt. Op de contractsvervaldatum kan de polis opgezegd of aangepast worden door de aannemer of de assuradeur, zonder dat de opdrachtgever hiervan in kennis wordt gesteld;
6. gelijke dekking van begin tot eind van het werk omdat er een polis is, namelijk die van de opdrachtgever.
Opdracht aan meerdere hoofdaannemers: iedere aannemer heeft zijn eigen polis bij verschillende verzekeraars. Iedere maatschappij heeft zijn eigen voorwaarden. De oplevering zal op verschillende data plaatsvinden zodat verzekeringstermijnen niet gelijk lopen.
De aannemer kan failliet gaan en een tweede aannemer moet dan het werk afmaken. De tweede aannemer is waarschijnlijk elders verzekerd en verzekert alleen nog maar het resterende gedeelte wat hij uit moet voeren.
De aannemer verandert van assuradeur op de contractsvervaldatum;
7. beschikking over de polis.
Het kan voorkomen, dat een aansprakelijkstelling eerst na afloop van het werk binnenkomt. Heeft de aannemer de polis dan zal communicatie met hem moeilijker gaan. Hij heeft immers geen belang meer bij het werk;
8. de opdrachtgever weet wat er verzekerd is. Hij kent de polis die hij zelf heeft afgesloten.
In plaats van/voor ieder onderdeel verschillende polissen en interpretaties is er een polis en een verzekeraar;
9. de opdrachtgever heeft belang bij de kwaliteit van het bouwwerk. Als de opdrachtgever de verzekering heeft afgesloten moet de aannemer een schade in ieder geval melden bij de opdrachtgever. Afhankelijk van de soort schade bepaalt de opdrachtgever in hoeverre hij bij de afhandeling betrokken wil zijn;
10. goede aansluiting op bestaande verzekering van de opdrachtgever.
Brand/storm polis tijdens looptijd en oplevering.
Aansprakelijkheidspolis;
11. de opdrachtgever ontvangt de schadepenningen. Hij kan hierdoor een betere controle en sturing uitoefenen op het herstel.
Tevens wordt hiermee voorkomen dat in een periode dat de aannemer failliet gaat de opdrachtgever niet de beschikking krijgt over het geld.

Indien de gemeente een en ander overlaat aan de betrokken aannemer(s) dan kan dit een aanzienlijk financieel nadeel voor de gemeente tot gevolg hebben, vooral als door onvoldoende verzekeringsdekking bepaalde schaden ten laste van de gemeente blijven en/of komen.

Daarom achten wij het noodzakelijk, dat in voorkomende gevallen de gemeente als opdrachtgever de Constructie All Risks-verzekering sluit. Hiertoe dienen bouwactiviteiten en dergelijke ter verzekering te worden aangemeld bij de afdeling Verzekeringen en Schade-afwikkelingen van de Gemeentelijke Kredietbank, telefoon (070) 84 73 81, 84 73 82, 84 73 83.

FI8801035

3

Deze circulaire zal worden opgenomen in de map Financiële Voorschriften onder nr. 12.60.00.

Burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage,
de secretaris, de burgemeester,

J. VAN BEUZEKOM

ADRI DUIVESTIJN, 10.

afdruk aan

- 4x FI, AZ, 3x in verband met opneming in map Financiële voorschriften
- 1x DGZ, GKB, afd. V. en S.
- voorzitters van de m.c.
- de secretarissen van de m.c.
- de voorzitter van de d.c.
- de secretaris van de d.c.
- 2x CAPZ, Braun, Meijer

Bijlage 2. CAR-VERZEKERING : “WAAROM NIET BIJ DE AANNEMER”

1. De opdrachtgever is de enige bij de bouw betrokken partij, die het complete werk kan overzien en die alle onderdelen tegen een gelijke dekking kan verzekeren.
2. Er zijn risico's voor de gemeente als opdrachtgever, die niet naar de aannemer kunnen worden geschoven, indien daaromtrent niets contractueel is geregeld. Zo zijn er de directievoering, de ontwerp-verantwoordelijkheid, verkeerde tekeningen en instructies, onvoldoende grondonderzoek. De opdrachtgever is voor deze risico's het eindstation. Alles komt uiteindelijk op het bordje van de opdrachtgever te liggen. Bedoelde risico's kunnen nu meteen in de polis van de gemeente als opdrachtgever worden meegenomen.
3. De aannemer verzekert alleen zijn eigen aanneemsom. Voor de opdrachtgever is het totale werk van belang, dus inclusief de ter beschikking gestelde materialen, de werken buiten het bestek, de mogelijke nevenaannemers en eventueel de BTW.
4. Indien de opdrachtgever de CAR-verzekering sluit kunnen aansluitingen worden gemaakt op lopende verzekeringsprogramma's van de opdrachtgever, waardoor doublures en lacunes in de verzekeringsdekkingen kunnen worden voorkomen.
5. Het risico wordt vermeden, dat de controle van aannemerspolissen, bij alle onderhandelingen rond de bouw van het project, tussen de wal en het schip geraakt.
6. Er is zekerheid, dat het werk is verzekerd. De looptijd van doorlopende polissen van de aannemer, waarop de aannemer meerdere projecten kan verzekeren, hoeft niet gelijk te zijn aan de looptijd van het project. Per de contractvervaldatum kunnen de verzekeraar en de aannemer de polis opzeggen of aanpassen zonder dat de opdrachtgever hiervan op de hoogte is.
7. Er is voor het project gelijke dekking van het begin tot het einde van het werk, omdat er één polis is, namelijk die van de opdrachtgever. Dit is met name van belang indien meerdere aannemers op het werk zijn betrokken, in welk geval er meerdere polissen met verschillende risicodkkingen en vervaldata van toepassing zijn, met als risico dat in geval van schade de gewenste dekking niet aanwezig is en/of dat verzekeraars naar elkaar zullen wijzen.
8. De gemeente als opdrachtgever is betrokken bij de schaderegeling en ontvangt de schadepenningen. De gemeente kan hierdoor goede controle en sturing uitoefenen op het herstel en zodoende de kwaliteit van het bouwwerk waarborgen.
9. Als gevolg van de ontvangst van de schadepenningen, zoals gesteld onder punt 8, voorkomt de gemeente tevens, dat bij faillissement van de aannemer de gemeente als opdrachtgever niet de beschikking krijgt over de schadepenningen, omdat deze mogelijk in de failliete boedel verdwijnen.

Mijns inziens is er een college-besluit nodig indien men bij dit project van het vastgestelde beleid wil afwijken. Een voorstel daartoe kan natuurlijk altijd worden gedaan. Overigens zal dit jaar ter oprissing van het oude collegebesluit uit 1988 een notitie over dit onderwerp ter vaststelling naar het college gaan. Naar verwachting zal niet van het "oude" beleid worden afgeweken. Welke lijn ook wordt gevolgd, ik acht het vanuit mijn verantwoordelijkheid voor het beheer van de gemeentelijke verzekeringsportefeuille alsmede voor een verantwoord risicomanagement vanuit verzekeringstechnisch oogpunt gewenst met jou te overleggen, zodat wordt voorkomen, dat de gemeente zich bij het zich manifesteren van risico's in haar eigen staart bijt. Bij het overlaten van de CAR-verzekering aan de aannemer(s), is het van groot belang om een goede controle op alle relevante polissen van de aannemer uit te oefenen teneinde de hierboven geschetste risico's zoveel mogelijk te vermijden. Deze controle zal met name gericht moeten zijn op voldoende dekking voor de gemeentelijke belangen in de rol van de gemeente als opdrachtgever. De algemene aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente heeft dit aansprakelijkheidsrisico standaard uitgesloten, omdat de verzekeraar deze niet als semi-CAR-verzekering wil laten functioneren.

Bijlage 3. Bestekstekst verzekeringsparagraaf

BESTEKSTEKST CAR-VERZEKERING

1. De Gemeente Den Haag zal voor haar rekening en mede ten behoeve van de architect, adviseurs, constructeurs, aannemer(s) en onderaannemer(s), een Constructie All Risks (CAR-) verzekering afsluiten.
2. In overeenstemming met het in de polis bepaalde wordt onder andere dekking gegeven voor de volgende rubrieken:
I materiële schade aan het werk;
III schade aan bestaande eigendommen van de opdrachtgever.
De dekking onder Rubriek II Aansprakelijkheid is niet mee verzekerd onder de CAR verzekering van de Gemeente Den Haag.
3. Als verzekerde som voor het werk zal gelden het bedrag van de aanneemsom(men) verhoogd met leveranties van directie en/of opdrachtgever, evenals honorarium van deskundigen, zoals architecten, adviseurs, inspecteurs, kosten van toezicht en directiekosten.
4. De in de polis gestelde en van toepassing zijnde (algemene) eigen risico bedragen (Rubriek I en III EUR 10.000,00 per gebeurtenis en Rubriek IV-b EUR 250,00 per gebeurtenis) zijn voor rekening van de aannemer, evenals niet door de Constructie All Risks (CAR-) verzekering gedekte schaden en/of vorderingen, waarvoor de aannemer volgens dit bestek aansprakelijk is.
5. De aansprakelijkheid van de aannemer volgens de Wet of overeenkomst wordt niet beperkt, verminderd of gewijzigd door enige bepaling betreffende verzekering in dit artikel, waaronder mede verstaan wordt zijn verplichtingen alle schade volledig te herstellen en het werk volgens het bestek op te leveren.
6. Ingeval van een schade, respectievelijk ontvangen aansprakelijkstelling, dient de aannemer dit onmiddellijk (ter informatie) te melden bij de Gemeente Den Haag afdeling IDC – Risicomanagement en zorg te dragen dat de betreffende claim zo spoedig mogelijk en volgens de richtlijnen met de claimant wordt afgewikkeld.
7. De afdeling IDC - Risicomanagement zal deze melding voor Rubriek I en III terstond, op de daarvoor gebruikelijke manier aanmelden bij de betreffende assurantiemakelaar.
8. De dekking van de Constructie All Risks (CAR-) verzekering loopt vanaf de datum waarop het werk op het werktein begint tot het einde van de werkzaamheden of, indien meeverzekerd, de datum waarop de onderhoudstermijn eindigt.
9. Eventuele schade-uitkeringen volgens deze Constructie All Risks (CAR-) verzekering zullen uitsluitend aan de opdrachtgever plaatsvinden. De uitkeringen zullen door de opdrachtgever aan de betrokken aannemer, die de schade herstelt of die de schade in eerste instantie voor zijn rekening nam, worden betaald naar gelang de voortgang van het herstel.
10. De polisvoorwaarden liggen op aanvraag ter inzage bij de opdrachtgever.
De aannemer wordt geacht met de inhoud van deze polis bekend te zijn. De (onder-) aannemers zijn gehouden de verplichtingen, uit hoofde van de polis opgelegd, na te leven en hun medewerking te verlenen bij het afwikkelen van schade. De aannemer is aansprakelijk voor de schade die de opdrachtgever lijdt ten gevolge van het niet naleven van deze verplichtingen.
11. De (onder-)aannemer zal bij de uitvoering van het werk alleen gebruik maken van (gehuurd) materieel, waarvan de burgerrechtelijke aansprakelijkheid, waartoe dit materieel aanleiding kan geven, gedekt is door een verzekering volgens de Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM). Indien gebruik wordt gemaakt van zodanig materieel dient tevens de aansprakelijkheid van de opdrachtgever, de directie en eventueel de huurder te zijn meeverzekerd en mag de schade aan ondergrondse kabels en leidingen en dergelijke niet zijn uitgesloten.

12. Onverminderd de wettelijke en contractuele aansprakelijkheid van de (onder-)aannemer dient deze, mede ten behoeve van de Gemeente Den Haag, gedurende de looptijd van het werk verzekerd te zijn tegen de aansprakelijkheid van de aannemer voor door derden geleden schade door, voortvloeiende uit en/of verband houdende met de uitvoering van het in dit bestek omschreven werk en wel tot een bedrag van ten minste EUR 2.500.000,00 per gebeurtenis of zoveel meer als de aannemer nodig acht. Het eigen risico mag ten hoogste EUR 10.000,00 per gebeurtenis bedragen.
13. De (onder-)aannemer dient bewijsstukken, waaruit het sluiten van de in sub 12. genoemde verzekering blijkt, vóór de aanvang van het werk ter goedkeuring aan de directie te overleggen.

Bijlage 4. RISICOROOS DOCUMENTEN

RISICO ROOS Documenten

Bijlage 5. BESTEKSTESTEN

Besteksteksten risico preventieve maatregelen

Bestekstekst, onderdeel van de Administratieve Bepalingen

In het geval de zorg voor de monitoring en de bouwkundige opname bij Opdrachtnemer ligt (omwep en uitvoeringsverantwoordelijkheid Opdrachtnemer - D&O)

Monitoring Bouwrisico's

1. Vaststellen risicocontouren

Op basis van de gekozen wijze van realisatie zorgt Opdrachtnemer voor een uitgebreide risicoanalyse van de invloed van de werkzaamheden op de omgeving.

De Implementatie van de risicoanalyse in het monitoringsplan dient te voldoen aan Publicatie 223 van de CUR Richtlijn.

Opdrachtnemer zorgt voor vastlegging van de risicocontouren, zijnde de grenzen waarbinnen alle mogelijke eigendommen van Opdrachtgever en derden fysiek door de realisatie beïnvloed kunnen worden.

Opdrachtnemer zorgt er voor dat deze risicocontouren en de inventarisatie van die eigendommen worden vastgelegd op één tekening.

2. Bouwkundige opname

Opdrachtnemer zorgt voor een bouwkundige opname van alle objecten gelegen binnen de vastgestelde risicocontouren.

Bouwkundige opnames dienen te worden uitgevoerd door een bij het NIVRE ingeschreven bouwkundig opname registrarexpert.

De rapportage van de bouwkundige opname expert dient te voldoen aan de kwaliteitsnorm van het NIVRE.

De vastgestelde toestanden in bouwkundige opnames gelden als te handhaven uitgangspunten voor Opdrachtnemer.

Opdrachtnemer zorgt er voor dat voortgaand aan de start van de uitvoering van het project de rapportage van de bouwkundige opname in drevoud bij Opdrachtgever aanwezig is.

Indien een belanghebbende van een object een kopie van het rapport van bouwkundige opname van zijn object vraagt, zorgt Opdrachtnemer terstond voor verstrekking van die rapportage aan die belanghebbende.

3. Monitoren

Opdrachtnemer zorgt voor monitoring van de gevolgen van de werkzaamheden op objecten, conform Publicatie 223 van de CUR Richtlijn.

Opdrachtnemer draagt er zorg voor dat de in deze Publicatie opgenomen deformatiemetingen en billingsmetingen aan objecten binnen de risicocontouren wordt uitgevoerd door een onafhankelijk gecertificeerd bureau.

Vóór het plaatsen van voor de monitoring benodigde meters, in en van welke vorm dan ook, dient Opdrachtnemer schriftelijke toestemming te hebben verkregen van de belanghebbende van het object.

Opdrachtnemer informeert Opdrachtgever over alle afwijkingen ten opzichte van de in het monitoringsplan opgenomen normen.

Indien Opdrachtnemer verzuimt het bovenstaande tijdig en/of in de bedoelde kwaliteit te voeren, zal Opdrachtgever dit voor rekening van Opdrachtnemer op zich nemen. Opdrachtgever zal dit schriftelijk aan Opdrachtnemer kenbaar maken.

18 maart 2010